

РЕЗОЛЮЦІЯ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ІЗ РОСІЙСЬКИМИ ПСИХОЛОГАМИ ТА ПСИХОТЕРАПЕВТАМИ НА ЧАС ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Мар'яна Великодна, Ph.D. із психології, доцентка,
Дивізіон «Психоаналітична психологія і психотерапія» Національної психологічної асоціації, м. Київ, Україна,
кафедра практичної психології,
Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., Україна

Оксана Аршевська-Герен,
Дивізіон «Психоаналітична психологія і психотерапія» Національної психологічної асоціації, м. Київ, Україна

Слизова Давоян, Ph.D. із психології,
Дивізіон «Психоаналітична психологія і психотерапія» Національної психологічної асоціації, м. Київ, Україна,
в. о. завідувача кафедри психології,
Державний університет економіки і технологій, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., Україна

Валерій Дорожкін, доктор психологічних наук, професор,
Дивізіон «Психоаналітична психологія і психотерапія» Національної психологічної асоціації, м. Київ, Україна,
кафедра психології,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

Василь Манзар,
Дивізіон «Психоаналітична психологія і психотерапія» Національної психологічної асоціації, м. Київ, Україна

Наталія Монахова,
Дивізіон «Психоаналітична психологія і психотерапія» Національної психологічної асоціації, м. Київ, Україна

Олег Христенко,
Дивізіон «Психоаналітична психологія і психотерапія» Національної психологічної асоціації, м. Київ, Україна

RESOLUTION ON REGULATING RELATIONS WITH RUSSIAN PSYCHOLOGISTS AND PSYCHOTHERAPISTS DURING RUSSIA'S WAR AGAINST UKRAINE

Mariana Velykodna, Ph.D. in Psychology, Associate Professor,
Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy Division of the National Psychological Association, Kyiv, Ukraine,
Practical Psychology Department,
Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-6269-793X>, velykodna@kdpu.edu.ua

Oksana Arshevska-Guérin,
Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy Division of the National Psychological Association, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-6991-0040>, ks.nova2015@gmail.com

Yelyzaveta Davoian, Ph.D. in Psychology,
Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy Division of the National Psychological Association, Kyiv, Ukraine,
Acting Head of the Department of Psychology,
State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0259-5784>, dav.el.veta@gmail.com

Valeriy Dorozhkin, Sc.D. in Psychology, Professor,
Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy Division of the National Psychological Association, Kyiv, Ukraine,
Department of Psychology,
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-7755-1343>, v.dorozhkin1975@gmail.com

Vasyl Manzar
Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy Division of the National Psychological Association, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0008-0714-883X>, vasyl.manzar@gmail.com

Nataliia Monakhova
Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy Division of the National Psychological Association, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0004-4067-1391>, monakhova.psy@gmail.com

Oleh Khrystenko
Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy Division of the National Psychological Association, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-8991-0227>, khrystenkooleh@gmail.com

Преамбула

Психоаналітична теорія і практика побудовані на ідеї значущості *символічного* здійснення та розвитку людського суб'єкта в напрямку до відкриття його істини, що полягає також у виявленні та інтеграції ним або нею власної агресії та потягу до деструкції. Можна сказати, що психоаналітики мають славу адвокатів агресії не меншою мірою, ніж адвокатів сексуальності. Втім, символічне здійснення агресії при цьому означає, що суб'єкт утримується від реальної дії, вчинку, акту в стані афекту, які задовольняють агресивний потяг, замінивши їх словом та фантазуванням, цілеспрямованістю та легальною конкуренцією. У розрізі життя цивілізації йдеться про три фундаментальні відмови, пов'язані з агресією, які позначають перехід від тваринного до людського: відмова від убивства, інцесту та канібалізму.

Відтак, психоаналітична спільнота не може толерувати подібний цивілізаційний регрес та перехід від ненависті до дії (тобто воєнного нападу), який обрала російська влада за підтримки великої частини російського населення до України та українців. У підсумку цього переходу – жорстока кривава бійня, мародерство та звалтування, тисячі вбитих дорослих і дітей, сотні знищених населених пунктів та тисячі зруйнованих будівель уже за перший місяць війни Росії проти України. Окремо варто відзначити психологічне насильство у формі газлайтингу, яке переживають наші громадяни, зустрічаючись із запереченням або ігноруванням фактів та впливів війни та воєнних злочинів з боку багатьох росіян, включаючи публічні заяви деяких російських психологів та психотерапевтів.

Дивізіон «Психоаналітична психологія та психотерапія» НПА України, засуджуючи війну, розпочату Російською Федерацією проти українців, прагне підтримати своїх членів та членкинь, сформулювавши такі орієнтири в питанні врегулювання відносин із російськими психологами, психотерапевтами та спільнотами цих фахівців на цей час.

Ключові позиції

1. Головні права, обов'язки та обмеження прав громадян України регулює, у першу чергу, Закон України. Зокрема, звертаємо Вашу увагу на прийнятий Закон України від 3 березня 2022 року № 2108-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність», який засуджує будь-які військові, політичні, інформаційні, адміністративні, господарські чи трудові відносини з Російською Федерацією як колабораціонізм, що може мати адміністративні або кримінальні наслідки. Як мінімум, колабораціоністам буде обмежений доступ до занять державних посад і посад в органах місцевого самоврядування терміном на 15 років. Колаборанти також не зможуть у майбутньому бути членами виборчих комісій, офіційними спостерігачами, кандидатами на місцевих виборах тощо.

Крім того, 24.03.2022 року Кабінет Міністрів України ухвалив постанову «Про денонсацію Угод в галузі освіти та науки з російською федерацією», де зазначено, що співробітництво в галузі освіти та науки з країною-агресором повністю припинено.

Ми очікуємо, що члени Дивізіону усвідомлюють власну громадянську відповідальність за дотримання цих та майбутніх Законів України, сформульованих на виклики воєнного часу. Контроль за виконанням цих та інших зако-

нів покладено на виконавчі органи влади України.

2. Відповідно до зазначеного та нашої громадянської позиції, Дивізіоном «Психоаналітична психологія та психотерапія» як ланкою Національної психологічної асоціації України призупинено будь-які форми співпраці з російськими психологами, психотерапевтами та їх об'єднаннями, незалежно від їхньої громадянської позиції та політичних переконань, до закінчення війни. Відновлення співпраці по закінченню війни можливе лише за регламентом, схваленим членами Дивізіону, та за умови зміни відповідного законодавства в Україні.

3. Аналогічно ми рекомендуємо членам Дивізіону призупинити професійні контакти з російськими психологами та психотерапевтами, особливо нові, зважаючи на те, що багато хто з них задіяні в агентурній діяльності Росії або є палкими прихильниками війни проти України. Зокрема, йдеться про проведення групової супервізії або ведення групових навчальних заходів, участь у конференціях, круглих столах, диспутах, організованих країною-агресором, членство в професійних об'єднаннях російських психологів. Так само просимо утриматися від публічних заяв від імені своєї професії або спільноти, адресованих російським психологам, психотерапевтам, психоаналітикам, які можуть бути розтлумачені, як порушення Законів України.

4. Кожен член Дивізіону має право на суб'єктивний спосіб переживання своєї травми через війну, враховуючи свою історію та досвід особистої терапії, а також розмір зазнаних втрат у ході війни. Відтак, Дивізіон не розглядатиме та не оцінюватиме жодні прояви суб'єктивного переживання травми як «етичні» або «неетичні», «професійні» чи «непрофесійні», «нейтральні» або ні, у тому числі в аспекті особистого спілкування з російськими психологами чи психотерапевтами.

5. Дивізіон довіряє своїм членам та їхнім супервізором в оцінці здатності та доцільності продовжити чи призупинити свою психологічну або психотерапевтичну практику через свій стан, а також у виборі суб'єктів цієї практики, навіть якщо індивідуальними клієнтами, аналізантами або супервізантами є громадяни Російської Федерації та російські психологи, психотерапевти або кандидати, з урахуванням законності цієї взаємодії. На час воєнного стану Етична група Дивізіону готова прийняти, але тимчасово утримується від розгляду, скарги щодо етичності цих рішень, враховуючи пункт 4 цієї резолюції.

6. Стосовно етики психологічної та психоаналітичної практики на час війни, ми вважаємо вичерпними наявний Етичний кодекс НПА та Етичний кодекс Психоаналітичного дивізіону НПА, який ґрунтується на ідеях етики психоаналізу як клінічної практики, втім, припускаємо, що в наших членів та їх аналізанти можуть виникати нові безпрецедентні питання, які потребуватимуть нових рішень. У такому випадку Етична група Дивізіону зможе розглянути, підготувати та представити на розсуд Дивізіону доповнення до Етичного кодексу з урахуванням нових викликів.

7. У випадку порушення честі та гідності члена або членкині Дивізіону російськими психологами, психотерапевтами або їхніми спільнотами в контексті війни Росії проти України, Дивізіон готовий розглянути та сформулювати рішення стосовно цього випадку, включаючи офіційні звернення в міжнародні професійні спільноти щодо осуду чи з вимогою виключення певної особи.

Анотація. Цей документ публікується за скороченою назвою. Його повна назва – «Резолюція Дивізіону «Психоаналітична психологія та психотерапія» ГС Національна психологічна асоціація щодо врегулювання відносин з російськими психологами та психотерапевтами на час війни росії проти України». Резолюцію було розроблено ініціативною групою членів Дивізіону, які зазначені в цьому тексті як автори, у відповідь на пропозицію представників Міжнародної асоціації психотерапії адикцій (МАПА). Текст було прийнято Загальними Зборами Дивізіону 7 квітня 2022 року як внутрішній документ Дивізіону. У ньому зазначено: 1) чинні законні заборони на співпрацю з Росією; 2) політику

Дивізіону «Психоаналітична психологія та психотерапія» ГС НПА як рішення призупинити будь-які форми співпраці з російськими психологами, психотерапевтами та їхніми об'єднаннями, незалежно від їхньої громадянської позиції та політичних переконань, до закінчення війни, із подальшим відновленням співпраці лише за регламентом, схваленим членами Дивізіону, та за умови зміни відповідного законодавства в Україні; 3) звернення до членів Дивізіону з проханням утриматися від професійних контактів із російськими психологами та психотерапевтами; 4) роз'яснення порядку розгляду справ Експертною групою з етики Дивізіону, якщо вони стосуватимуться випадків, у яких залучено резидентів Росії; 5) визначення кола питань, у яких Експертна група з етики утримається від розгляду справ на час війни. На підставі цієї резолюції представники Дивізіону долучилися до Всеукраїнської робочої групи на чолі з МАПА разом з Українською спілкою психотерапевтів, Національною психологічною асоціацією, Київською школою реляційної психоаналітичної психотерапії, Українським інститутом психотерапії узалежнень, Львівським психоаналітичним інститутом ментального здоров'я та іншими. Всеукраїнська робоча група також розробила та затвердила коротку спільну резолюцію з теми регулювання відносин із громадянами та резидентами Росії під час війни.

Ключові слова: війна, етика, психоаналіз, психоаналітична психотерапія, психодинамічна психотерапія, російське вторгнення, Україна.

Abstract. This document is published under a shortened title. Its full title is "Resolution of the Division "Psychoanalytic Psychology and Psychotherapy" of the National Psychological Association on regulating relations with Russian psychologists and psychotherapists during Russia's war against Ukraine." The resolution was developed by an initiative group of members of the Division, who are listed in this text as authors, in response to a proposal by representatives of the International Addiction Psychotherapy Association (IAPA). The General Assembly of the Division adopted the text on April 7, 2022, as an internal document of the Division. It states 1) current legal prohibitions on cooperation with Russia; 2) the policy of the Division "Psychoanalytical Psychology and Psychotherapy" as a decision to suspend any forms of cooperation with Russian psychologists and psychotherapists and their associations, regardless of their civic position and political beliefs, until the end of the war, with the subsequent resumption of cooperation only according to the regulations approved by the members of the division, and on the condition that the relevant legislation in Ukraine is changed; 3) an appeal to the members of the division with a request to refrain from professional contacts with Russian psychologists and psychotherapists; 4) clarification of the procedure for handling cases by the Expert Group on Ethics of the Division, in which residents of Russia are involved; 5) determination of issues in which the Expert Group on Ethics will refrain from considering cases during the war. Based on this resolution, representatives of the Division joined the All-Ukrainian working group led by IAPA together with the Ukrainian Union of Psychotherapists, the National Psychological Association, the Kyiv School of Relational Psychoanalytic Psychotherapy, the Ukrainian Institute of Addiction Psychotherapy, the Lviv Psychoanalytic Institute of Mental Health and others. The All-Ukrainian working group also developed and approved a short joint resolution on regulating relations with Russia's citizens and residents during the war.

Key words: ethics, psychoanalysis, psychoanalytic psychotherapy, psychodynamic psychotherapy, Russian invasion, Ukraine, war.